

Utbildningsinspektion i Väskindeskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Väskindeskolan 7–8 juni 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästa inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Gotlands kommun och Väskindeskolan dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Väskindeskolan intervjuades rektorn, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner, gjorde iakttagelser i skolmiljön och studerade dokument som finns på skolan som underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Väskindeskolan	Antal elever
Förskoleklass	23
Grundskola	141

Ovanstående uppgifter är skolans egna från juni 2007.

På Väskindeskolan finns förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6. Lärare och elever på grundskolan är indelade i två arbetslag, förskoleklass – årskurs 3 respektive årskurs 4–6. På skolan finns även fritidshem.

På Väskindeskolan har förskoleklass och grundskola inspekterats. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen beskrivs i en separat rapport avseende hela kommunens skolbarnsomsorg.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Väskindeskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

I flera avseenden fungerar Väskindeskolan väl, bl.a. är systemet för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd i svenska, engelska och matematik bra. Skolan bör framförallt arbeta vidare med att bättre följa upp elevernas kunskapsutveckling, öka elevinflytandet, förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen och sätta ytterligare fokus på att planera undervisningen så att eleverna ges tillfälle att utveckla de olika former av kunskap som läroplanen beskriver. Även kvalitetsredovisningen och kvalitetsarbetet bör utvecklas.

Eleverna uppger att de är trygga, trivs och de tar bra ansvar för sina studier och kamrater.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt i 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Likabehandlingsplanen uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan. Skolans arbete med planen uppfyller inte förordningens krav om elevers medverkan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med likabehandlingsplan).
- Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp saknar fullföljdshänvisning (5 kap. 5 §, 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Skolan bör förbättra elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen.

- Skolan bör försäkra sig om att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen i ämnet teknik.
- Skolan bör förbättra sitt arbete med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger.
- Skolan bör säkerställa att stöd ges i andra ämnen än svenska, engelska och matematik bör förbättras.
- Utvecklingssamtalen bör tydligare kopplas till de nationella målen i kursplanerna, framförallt avseende andra ämnen än svenska, matematik och engelska.
- Skolans kvalitetsredovisning och kvalitetsarbete bör utvecklas i analysdelen.
- Rektorns pedagogiska ledning bör förbättras kring de brist- och förbättringsområden som identifierats i rapporten.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Av inspektionen framgår att verksamheten i förskoleklassen rymmer såväl lek, rörelse och skapande verksamhet som arbete med grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Inspektörerna bedömer att förskoleklassernas verksamhet ger eleverna förutsättningar att utvecklas på det sätt som anges i de nationella målen för skolformen.

Tabellen nedan visar resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 5 år 2005-2007. Av tabellen framgår att resultaten i alla tre ämnen varierat men är goda år 2006. Rektorn och lärarna uppger att orsaker till förändringar i resultat analyseras och att skolan vidtar åtgärder för att förbättra dessa. Enligt kvalitetsredovisningen sätts stöd in för eleverna som inte når målen i de nationella ämnesproven. Inspektörerna bedömer att resultaten i de nationella ämnesproven kan förbättras i svenska och matematik.

Tabell, Nationella ämnesprov i åk 5. Andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i proven.

	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	84	100	76
Engelska	95	93	100
Matematik	76	100	81

Källa: Skolans egna uppgifter

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att det följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå och att dessa ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. Inspektionen visar att skolan har goda system för att på individuell nivå följa elevernas kunskapsutveckling. På skolnivå, utöver resultaten från de nationella ämnesproven, finns ingen samlad bild av hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 eller tidigare i alla kursplaneämnen. Inspektörerna bedömer att sko-

lan måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av det samlade resultatet av elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5, och att rektorns roll i detta arbete är viktigt. I detta sammanhang bör även skillnader i resultat mellan pojkar och flickor analyseras.

Av inspektörernas intervjuer med elever på skolan framgår att deras kännedom om målen varierar, vilket också lärarna bekräftar. I Väskindeskolan är det upp till den enskilde läraren att presentera målen på sitt sätt. Skolledningen och lärare är väl medvetna om vikten av elevernas målkännedom men man har inte enats om hur man ska arbeta för att stärka denna. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen och att rektorns ansvar i detta arbete behöver förstärkas.

Normer och värden

I skolans kvalitetsredovisning för år 2005/06 anges att 100 procent av eleverna i årskurs 3 och 5 i en enkätundersökning uppgivit att de känner sig trygga. Året innan var resultaten något sämre.

Överlag möter inspektörerna elever som säger sig trivas. Samtliga intervjuade uppger att personalen vidtar åtgärder om kränkningar sker. Eleverna är också klara över vad som förväntas av dem och att man ska vara ”en god kamrat”. Inspektörerna bedömer att skolans resultat i arbetet med att skapa trygghet och trivsel är gott. Det är viktigt att rektorn fortsätter utvärdera skolans arbete så att det säkerställs att eleverna utvecklar de normer och värden som läroplanen beskriver.

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet uttrycks att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever och att eleverna ska ha ett reellt inflytande på utbildningens utformning. I en elevundersökning för år 2005/06 uppger ca en tredjedel av pojkarna att de aldrig eller nästan aldrig får vara delaktiga i planeringen av skolarbetet, vilket är en betydligt större andel än flickorna. I skolans kvalitetsredovisning redovisas åtgärder för att förbättra resultatet. De elever som inspektörerna samtalar med upplever att de under vissa lektioner kan påverka planeringen av sitt lärande, framförallt i de lägre årskurserna. Även i de senare årskurserna finns goda exempel på när lärare inför utvecklingssamtalen efterfrågar elevernas synpunkter. Elever och föräldrar har t.ex. medverkat till ett förändrat arbetssätt med läxor. Inspektionen visar dock att eleverna i de högre årskurserna oftast enbart får välja arbetsuppgifter efter att vissa obligatorier klarats av. Elevinflytandet tycks variera från lärare till lärare och från ämne till ämne och inte öka med elevernas stigande ålder vilket skolförfattningarna kräver. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att elevernas inflytande över utbildningens utformning bör förbättras, främst i de högre årskurserna. Inspektörerna ser dock positivt på att rektorn och lärarkåren har diskuterat med eleverna vad elevinflytande innebär.

För att ge eleverna möjlighet till inflytande över verksamheten i stort har Väskindeskolan valt att ha ett elevråd. Av intervjuerna med eleverna framgår att elevernas möjlighet till inflytande upplevs som gott. I alla klasser hålls klassråd, där eleverna ges möjlighet att föra fram sina åsikter kring verksamheten i stort. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att elevernas inflytande över verksamheten i stort är gott.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplan och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

På skolan finns en likabehandlingsplan, benämnd Handlingsplan mot diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Planen innehåller bland annat förebyggande åtgärder, åtgärder vid kränkande behandling och beskrivning av dokumentation vid kränkning. Planen innehåller inte, vilket författningarna ställer krav på, en beskrivning av ansvarförhållande mellan rektorn och övrig personal samt en tydlig redogörelse av förebyggande åtgärder utifrån aktuell kartläggning. Enligt inspektörernas bedömning måste detta åtgärdas. Planen bör dessutom benämnas likabehandlingsplan och vara daterad.

Från den 15 oktober 2006 ställs krav på att elever deltar i arbetet med att ta fram planen. Elever har inte deltagit i arbetet med planen. Kännedomen om planen bland eleverna varierar, varför den behöver göras mer känd.

I det förebyggande arbetet mot diskriminering använder sig skolan enligt likabehandlingsplanen av bl.a. vänskapsövningar och diskussioner i klasserna och på skolan, rastvakter, elevenkäter som analyseras och diskussioner på personalkonferenser. Inspektionen bekräftar att skolan har ett gott värdegrundsarbete, men det kan finnas skäl att i det fortsatta värdegrundsarbetet sätta ytterligare fokus på diskrimineringsgrunderna kön och etnicitet.

För samverkan med vårdnadshavarna finns bl.a. ett s.k. skolråd med föräldrarepresentanter från varje klass. Skolans samverkan med föräldrarna genom rådet och även i andra avseenden bedöms som god.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Av intervjuerna med personalen och skolledningen framgår att varje arbetslag diskuterar läroplanen och de nationella kursplanerna och att lärarna försöker utforma undervisningen med utgångspunkt i dessa. Lärarna har också deltagit i diskussioner med andra skolor kring detta. Inspektörerna bedömer att skolan gör ett gott arbete i detta avseende men att den pedagogiska ledningen kan bli tydligare eftersom det saknas en tillräcklig samsyn kring kursplanerna vilket i sin tur kan leda till olika tolkningar av dessa och att eleverna därmed inte garanteras en likvärdig utbildning. Den pedagogiska ledningen bedöms under avsnitt ledning och intern kommunikation.

I skolans lokala kursplaner formuleras uppnåendemål för förskoleklassen, även om förskoleklassen i praktiken arbetar med målen att sträva mot. Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål att sträva mot och mål att uppnå. Samtidigt är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i förskoleklassen och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Inspektörerna bedömer att informationen om förskoleklassens mål kan tydliggöras.

Enligt ovan sker fortlöpande diskussioner kring alla ämnen i arbetslagen. När det gäller ämnet teknik kan inte lärarna redogöra på ett tydligt sätt hur undervisningen bedrivs i förhållande till den nationella kursplanen i ämnet. Eleverna i årskurs 5 och 6 är också mycket oklara över vilka mål de når i ämnet och i flera fall om de överhuvudtaget har undervisats i ämnet. Skolan bör försäkra sig om att eleverna verkligen får en undervisning i ämnet teknik på ett sådant sätt att eleverna ges möjlighet att nå målen för ämnet i årskurs 5.

Av läroplanen framgår bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Klassrumsbesök och intervjuer visar att organiseringen av undervisningen är flexibel och eleverna många gånger ges goda möjligheter att arbeta för att uppnå de olika former av kunskap läroplanen beskriver, framförallt i de lägre årskurserna. Motsatta exempel ges dock också. Graden av läroplansanknytning i undervisningen framstår som lärar- och ämnesberoende även om lärarna sinsemellan diskuterar undervisningen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt arbete med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger, framförallt i de senare årskurserna, och att rektorns roll i detta arbete behöver stärkas.

Individanpassning och stöd

Elever, skolläda, lärare och föräldrar uppger i intervjuerna att eleverna får bra hjälp och stöd av lärarna och att de olika gruppindelningarna som görs ger goda förutsättningar för att stödja eleverna. Lärarna får även handledning av en specialpedagog för att möjliggöra en bättre anpassning av undervisningen efter elevernas behov. Inspektörerna bedömer att anpassningen av undervisningen efter olika elever i huvudsak är god. Det finns dock elev- och föräldrasynpunkter på att undervisningen för de elever som når målen ”med marginal” inte utmanas i tillräcklig grad av undervisningen. Dessa synpunkter behöver analyseras av skolan och eventuella åtgärder vidtas.

Inspektörerna har tagit del av exempel på individuella utvecklingsplaner. Bland dessa går det inte alltid att utläsa mål på lång sikt, vilket Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen påtalar. Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplanerna tydligare kan innehålla mål på lång sikt.

Av intervjuerna framgår att det på skolan finns tydliga rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd i svenska, engelska, matematik och att åtgärdsprogram också upprättas. Eftersom övriga ämnen inte följs upp på samma tydliga sätt upplever inspektörerna att det finns brister i identifieringen av behov av särskilt stöd i andra ämnen än ovan nämnda. Identifieringen bör således förbättras även om många intervjuade uppger att ämnet svenska är grunden för elevens möjligheter att nå målen i övriga ämnen.

På skolan finns en liten grupp med elever som har en stor del av undervisningen förlagd utanför klassen. Inspektörerna bedömer att detta är att betrakta som en särskild undervisningsgrupp och därmed måste formella beslut med överklagandehänvisning finnas. Sådana beslut saknas på skolan.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Elevernas kunskapsutveckling dokumenteras bl.a. i de individuella utvecklingsplanerna och underlagen till dessa som följs upp och diskuteras vid utvecklingssamtalet. För att följa elevernas kunskapsutveckling används bl.a. tester, diagnoser, nationella ämnesprov m.m.

Föräldrar och elever säger sig vara nöjda med utvecklingssamtalen där elevernas framsteg beskrivs. Inspektörerna kan dock utifrån intervjuerna konstatera att utvecklingssamtalen tydligare bör kopplas till de nationella målen i kursplanerna, framförallt avseende andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Elev- och föräldrantervjuer visar att det är lärarberoende hur tydliga lärarna är i detta sammanhang och också vilka ämnen som redovisas vid samtalen. Eleverna på Väskindeskolan har utbildning i hem- och konsumentkunskap och i språkvalet på Solbergaskolan. Det är viktigt att Väskindeskolans lärare får information från Solbergaskolan om elevernas utveckling i dessa ämnen. Positivt är att skolan har en plan för hur utvecklingssamtalen bättre ska knyta till de nationella målen i alla ämnen.

Lärarrepresentanter från skolan deltar bl.a. i ämnesnätverk på skolan och i nätverk tillsammans med lärare från andra skolor för att säkerställa en rättvis och likvärdig betygssättning och bedömning. Bedömningsfrågor diskuteras även på arbetslagsmöten och lärare emellan. Inspektörerna bedömer att arbetet är gott i detta avseende.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet föreskrivs att en skriftlig kvalitetsredovisning årligen ska upprättas som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Den ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts, en analys och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Inspektörerna bedömer att det för år 2005-2006 finns en kvalitetsredovisning som innefattar detta, med undantag av att det saknas en tydlig analys av resultaten. Personalen har deltagit i arbetet med kvalitetsredovisningen liksom eleverna genom medverkan i form av enkäter. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen bör utvecklas avseende analysen av resultat.

Inspektörerna har uppmärksammat att skolan de senaste åren vidtagit en rad åtgärder för att utveckla verksamheten. T.ex. har skolan skapat förutsättningar för ett bra utvecklingsarbete genom att följa upp verksamheten i enkäter, systematiskt med eleverna diskuterat vad elevinflytande innebär, bedrivit ett omfattande arbete med kvalitetsredovisningen samt arbetat med handledning till lärarna från specialpedagogen m.m. Inspektörerna bedömer skolans kvalitetsarbete som gott även om analysen bör utvecklas liksom samsynen i arbetet kring de pedagogiska frågorna mellan arbetslagen.

Ledning och intern kommunikation

Enligt läroplanen har rektorn det övergripande ansvaret för att för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn får en bild av verksamheten genom att bl.a. "röra sig mycket" i skolan, delta på lektioner ibland och genom att följa upp verksamheten genom olika enkäter och fråga alla sexor vad de tycker kan utvecklas på skolan. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med den verksamhet hon leder.

Vid inspektionen framkom vidare att personalen upplever en organisation utan större oklarheter och att det finns en uttalad ansvarsfördelning mellan rektorn och personalen. Elever och föräldrar uppger också att det har ett stort förtroende för rektorn och för personalen i övrigt.

Rektorn leder den pedagogiska utvecklingen genom att bland annat driva värdegrundsfrågor och ta initiativ till olika former av utvecklingsarbeten enligt ovan. Trots detta bedömer inspektörerna att det pedagogiska ledarskapet bör utvecklas kring de områden som identifierats som förbättringsområden i rapporten.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Tillgång till utbildning och information om denna bedöms generellt sett som god av inspektörerna.

När det gäller språkvalet för eleverna i årskurs 6 finns en viss oklarhet bland elever och föräldrar om en elev som inte når målen i ämnena svenska och/eller engelska är tvungen att läsa svenska/engelska som språkval. Rektorn och lärarna uppger att de är tydliga med att det inte är så. Enligt inspektörernas bedömning kan informationen från skolan förtydligas i detta sammanhang eftersom elever och föräldrar är oklara över vilka regler som gäller.

Personal

Av den nationella statistiken för Väskindeskolan år 2005/06 framgår att ca 79 procent av lärarna har pedagogisk utbildning och det framgår vidare att andelen har minskat de senaste åren. Enligt rektorn stämmer inte dessa uppgifter och anger istället att enbart en halvtidstjänst är tillsatt med lärare som inte har lärarutbildning.

Rektorn och lärarna uppger att lärare ”byter klasser” för att undervisa i de ämnen som de har utbildning för, vilket är positivt enligt inspektörerna.

Personalen erhåller kompetensutveckling. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att skolan erbjuder eleverna god tillgång till personella resurser.

Materiella resurser

Inspektörerna har bedömt att läromedel, lokaler, skolbibliotek och användning av datorer ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning.

Datum	Ort
2008-01-29	Stockholm

Mats Peterson
Stig Westlund